

TEMA 8. EL SISTEMA JUDICIAL DE LA UNIÓN EUROPEA

Curs acadèmic 2023 - 2024

MARÍA CARRO PITARCH

**CONTRACTADA PREDOCTORAL DEL DEPARTAMENT DE DRET
INTERNACIONAL PÚBLIC (ACIF 2021)**

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Atribució-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional](#).

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. LA COMPETÈNCIA CONTENCIOSA DEL TRIBUNAL DE JUSTÍCIA DE LA UE

A. EL SISTEMA DE RECURSOS DAVANT EL TJUE

B. ELS RECURSOS

- **B.1. EL RECURS D'INCOMPLIMENT**
- **B.2. EL RECURS D'ANUL·LACIÓ O DE NUL·LITAT**
- **B.3. EL RECURS PER OMISSIÓ**
- **B.4. L'EXCEPCIÓ D'IL·LEGALITAT**
- **B.5. EL RECURS PER RESPONSABILITAT EXTRA CONTRACTUAL**

A. EL SISTEMA DE RECURSOS DAVANT EL TJUE

- **TJUE (art. 19 TUE)**
- **Es pronunciarà:**
 - a) Sobre els recursos interposats per un Estat membre, per una institució o per persones físiques o jurídiques;
 - b) Amb caràcter prejudicial, a petició dels òrgans jurisdiccionals nacionals, sobre la interpretació del DUE o sobre la validesa dels actes adoptats per les institucions;
 - c) En els altres casos previstos pels tractats.
- **DUE: requereix control jurídic de la legalitat de les seues normes → 2 partida:**
 1. **TJUE: responsable de garantir i aplicar de manera uniforme el DUE en tot el territori.**
 - Similar a un tribunal internacional, però és un règim de jurisdicció obligatòria (!)
 - Però també als òrgans jurisdiccionals nacionals (p. ex., pot exercir competències en qualitat de tribunal de cassació, control de la legalitat dels actes admin. de la UE –rec. anul·lació–, etc.)
 2. **Jutges nacionals: jutges ordinaris en l'aplicació del DUE**

B. ELS RECURSOS

B.1. EL RECURS D'INCOMPLIMENT

1. **Finalitat:** controlar el compliment dels EM de les obligacions imposades pel DUE i l'aplicació del pr. de cooperació lleial
2. **Significat d'incompliment** [Art. 258, §1 i art. 259, §1 TFUE](#): “violacions d'obligacions”
3. **Legitimació processal**
 - ⊙ **Legitimació activa:**
 - a) Demandants privilegiats:
 - 1) La Comissió [Art. 258, §1 TFUE](#)
 - 2) Qualsevol estat membre [Art. 259 TFUE](#)
 - b) Excepcionalment:
 - 1) Consell d'Administració del BEI [Art. 271, a\) TFUE](#)
 - 2) Consell del BCE [Art. 271, d\) TFUE](#)
 - ⊙ **Legitimació passiva:** qualsevol estat membre [Art.258, §1 i 259, §1 TFUE](#)
4. **Fases del recurs** [Art. 258 i 259 TFUE](#)
 - ⊙ **Fase pre-contenciosa:** COM detecta les infraccions (discrecionalitat) → comunica al EM (informal) → comunica formalment (escrit de requeriment) → Si E no convincent → Dictamen motivat COM (t per complir)
 - ⊙ **Fase judicial** (si E no compleix → COM presenta demanda)
5. **Efectes jurídics de la sentència** → La sentència pot constatar l'incompliment o rebutjar el recurs.
 - ⊙ Si hi ha incompliment → Garantia execució sentència [Art. 260 TFUE](#) (multa)

1. **Finalitat:** controlar conformitat actes obligatoris. [Art. 263, §1 TFUE](#)
2. **Actes impugnables:** tots els actes destinats a produir efectes jurídics davant tercers. Condicions:
 - Acte adoptat per les INST
 - Obligatori/vinculant
 - Caràcter definitiu
 - No impugnables: els actes amb projecció merament interna
3. **Legitimació processal**
 - ⊙ **Legitimació activa:**
 - a) Demandants privilegiats (sense justificar interès) [Art. 263, §2-3 TFUE](#)
 - 1) Estats membres
 - 2) PE, COM, C
 - b) Demandants semi-privilegiats
Tribunal de Comptes, BCE i Comitè de les Regions → si proven que l'acte afecta/modifica les seues prerrogatives
 - c) Demandants no privilegiats: persones físiques o jurídiques
Només si l'acte els afecta directament i individualment [Art. 263, §4 TFUE](#)
 - ⊙ **Legitimació passiva:** institucions, òrgans o organismes de la UE [Art. 263, §1 i art. 266 TFUE](#)
4. **Termini d'interposició** [Art. 263, §6 TFUE](#): 2 mesos
5. **Motius d'anul·lació** [Art. 263, §2 TFUE](#)
 - 1) Incompetència
 - 2) Existència de vicis substancials de forma
 - 3) Violació dels tract. constitutius
 - 4) Desviació del poder
6. **Efectes jurídics de la sentència** [Art. 264 TFUE](#): nul·litat de l'acte (*ex tunc*, retroactius), que pot ser parcial

1. Finalitat: denunciar la il·legalitat deguda a l'abstenció/inactivitat (d'institucions, òrgans o organismes) contrària als tract. [Art. 265, §1 TFUE](#)

2. Legitimació processal

⊙ Legitimació activa:

a) Demandants privilegiats: [Art. 265, §1 TFUE](#)

1) Estats membres

2) Institucions de la UE

b) Demandants no privilegiats: [Art. 265, §3 TFUE](#)

1) Persones físiques i jurídiques amb condicions

⊙ Legitimació passiva: PE, CE, C, COM, BCE [Art. 265, §1 TFUE](#)

3. Fases del recurs [Art. 265, §2 TFUE](#)

⊙ Pre-contenciosa: requeriment previ perquè actuen en un termini raonable

⊙ Judicial

4. Mitjans o casos d'inactivitat

Quan la INST/org. tinga l'obligació d'actuar/haja d'adoptar una mesura particular que derive d'una competència general atribuïda a aquesta.

5. Els efectes de la sentència d'omissió [Art. 266 TFUE](#)

INST ha d'adoptar les mesures necessàries per a l'execució de la sent.

1. **Finalitat:** intenta declarar INAPLICABLE un acte en un cas concret per concórrer un dels vicis (= motius de nul·litat) [Art. 277 TFUE](#)
2. Legitimació processal
 - ⊙ Legitimació activa [Art. 277 TFUE](#)
 - ⊙ Legitimació passiva [Art. 277 TFUE](#)
3. **Actes recurribles:** actes d'abast general d'una institució
4. **Motius interposició:** = recurs d'anul·lació [Art. 277 TFUE](#) → [Art. 263, §2 TFUE](#)

1. Finalitat: Que la UE indemnitze pels danys causats per les institucions i els seus agents en exercici de les seues funcions [Art. 268 i art. 340, §2 TFUE](#)

2. Legitimació processal

⊙ **Legitimació activa:** qui patisca danys

Poden ser:

- a) Estats membres
- b) Persones físiques o jurídiques

⊙ **Legitimació passiva:** institucions i els seus agents en exercici de les seues funcions [Art. 268 TFUE → Art. 340, §2 i 3 TFUE](#)

3. Requisits responsabilitat extracontractual:

- a) **Il·legalitat del comportament** (= violació prou caracteritzada) [Art. 340, §2 TFUE](#)
- b) **Danys reals** (= “danys causats”) [Art. 340, §2 TFUE](#)
- c) **Relació de causalitat** [Art. 340, §2 TFUE](#) referència als principis generals comuns als drets dels EM

4. Prescripció: 5 anys des de la data de l'acte

2. LA COL·LABORACIÓ AMB ELS ÒRGANS JURISDICCIONALS DELS EM: LA QÜESTIÓ PREJUDICIAL

1. **Finalitat:** garantir validesa i interpretació uniforme DUE en la seua aplicació per tribunals nacionals [Art. 267, §1 TFUE](#)
2. **Parts demandants i demandades:** no existeixen (no és contradictori)
3. **Objecte de la qüestió prejudicial:**
 - a) Interpretació: tot el dret de la UE (originari i derivat) [Art. 267, §1 TFUE](#)
 - b) Validesa: només el dret derivat [Art. 267, §1 TFUE](#)
4. **Qui la interposa?**
 - a) Tot tribunal nacional, potestativament [Art. 267, §2 TFUE](#)
 - b) És obligatori si no és susceptible de recurs judicial intern posterior [Art. 267, §3 TFUE](#)
5. **Efectes:**
 - a) **Obligatorietat:** vincula el jutge nacional
 - b) **Abast general:** té efectes més enllà de l'òrgan jurisdiccional nacional encarregat del litigi principal
 - c) **Retroactivitat** (excepció per pr. de seguretat quan tinga conseqüències econòmiques o socials)

3. LES RELACIONS DE JERARQUIA EN EL TJUE

ELS RECURSOS D'APEL·LACIÓ, DE CASSACIÓ I DE REEXAMEN:

1. Són autèntics “recursos” davant un trib. superior; no meres accions processals
 - ⊙ El “recurs d'apel·lació” encara no s'ha desenvolupat (cal esperar)
2. Regulen les relacions de jerarquia entre els tribunals especialitzats, el Tribunal General (TG) i el Tribunal de Justícia (TJ)
 - ⊙ Sent. de tribunals especialitzats [Art. 256.2, §1 i art. 257, §3 TFUE](#):
 - a) recurs de cassació davant el TG
 - * Limitat a qüestions de dret
 - b) *ad hoc*, recurs d'apel·lació davant TG per qüestions de fet
 - ⊙ 3a instància per a sent. tribunals especialitzats → recurs de reexamen al TJ [Art. 256.2, §2 TFUE](#)
 - ⊙ Sent. TG en 1a instància → recurs al TJ en 2 supòsits:
 - a) recurs de cassació [Art. 256.1, §2 TFUE](#) (2 mesos des de notificació; causes taxades)
 - b) reexamen de qüestions prejudicials [Art. 256.3, §3 TFUE](#)
 - ⊙ Potestat del TG de remetre *motu proprio* un cas al TJ [Art. 256.3, §2 TFUE](#)

4. EL CONTROL JUDICIAL DE LA PESC

EL TJUE MANCA DE COMPETÈNCIA PER A CONTROLAR LA PESC, EXCEPTE: [Art. 275 TFUE](#)

- 1) Comprovar actes PESC no envaeixen altres competències de la UE sí controlables judicialment [Art. 40 TUE](#)
- 2) Recursos d'anul·lació contra decisions PESC del Consell que establisquen mesures restrictives per a persones físiques o jurídiques

5. LA COMPETÈNCIA CONSULTIVA DEL TJUE

[Art. 218.11 TFUE](#): “Un estat membre, el Parlament Europeu, el Consell o la Comissió podran sol·licitar el dictamen del Tribunal de Justícia sobre la compatibilitat amb els tractats de qualsevol acord previst. En cas de dictamen negatiu del Tribunal de Justícia, l'acord previst no podrà entrar en vigor, excepte modificació d'aquest o revisió dels tractats.”

*Inclòs si l'acord s'adopta en el marc de la PESC.

Disclaimer Jean Monnet Module Materials

Materiales docentes parte del proyecto ENVEU (Jean Monnet Module).

Co-financiado por la Unión Europea. Las opiniones y puntos de vista expresados solo comprometen a su(s) autor(es) y no reflejan necesariamente los de la Unión Europea o los de la Agencia Ejecutiva Europea de Educación y Cultura (EACEA). Ni la Unión Europea ni la EACEA pueden ser considerados responsables de ellos.